

'Nationaal Lindearboretum' te Winterswijk

Het Nationaal Lindearboretum ligt aan de Meenkmlenweg in het buurtschap Corle bij Winterswijk. Het ligt in het schitterende coulissenlandschap van de Achterhoek. Vanaf de Meenkmlenweg zie je al vrij snel het parkachtige Lindearboretum. Bij de ingang staat een groot informatiebord met plattegrond.

De grond van het 14 ha grote arboretum is eigendom van Waterbedrijf Vitens. De Stichting Lindenarboretum Winterswijk heeft dit 'om niet' in gebruik.

De Junior Kamer Oost Achterhoek is een organisatie met als motto: 'learning by doing'

In 1988 ontstond binnen de Junior Kamer het idee om een arboretum tot stand te brengen en een jaar later is deze Junior Kamer met de realisatie van het Lindearboretum begonnen. Er werden ook mensen van buiten de Junior Kamer gevraagd om mee te werken aan de realisatie van

het arboretum. In 1998 is het Lindearboretum door de Junior Kamer Oost Achterhoek officieel overgedragen aan de nieuwe Stichting Lindenarboretum Winterswijk waarin ook oud-Junior Kamerleden zitting hebben.

Op 1 mei 1999 is de naam Lindearboretum Winterswijk gewijzigd in *Nationaal Lindearboretum* omdat het arboretum een nationaal belang dient. Het is het enige Lindearboretum in Nederland, in Europa en voor zover bekend ook op de wereld. Het lindearboretum werd gerealiseerd omdat de Linde een bedreigde boomsoort was en

er nog geen lindearboretum bestond. Het Lindearboretum past heel goed in het Achterhoekse coulissenlandschap. Langs verscheidene wegen staan oudere en jongere linden. Vooral veel *Tilia x europaea* 'Koningslinde' (en klonen ervan) en 'Zwarte Linde'.

Doel van de Stichting Lindenarboretum Winterswijk is:

- Het oprichten en in stand houden van het arboretum.
- De Linde in ere herstellen, in al haar soorten, cultivars en selecties die in Nederland winterhard zijn en zo te komen tot een mondiale unieke collectie.
- De wetenschappelijke verzameling uitbreiden

'Nationaal Lindearboretum' te Winterswijk

Foto: Jan van den Brandhof

en in stand houden.

- Het verzamelen van genetisch kapitaal.
- Het verzamelen van autochtoon materiaal.
- Gebruikswaardeonderzoek.
- Extra waarden van het arboretum zijn de educatieve waarde en de recreatieve waarde.

Het arboretum ligt in een wandelgebied en er lopen enkele wandelroutes door het arboretum. Het ligt naast de natuurgebieden het Grote Goor en 't Klooster. Professor Zonderwijk heeft in de beginjaren van het arboretum op een aantal plaatsen wilde bloemen ingezaaid. Hiervan zijn er een aantal overgebleven zoals *Pastinacea sativa* (Wilde pastinaak), *Daucus carota* (Wilde peen), *Centaurea jacea* (Knoopkruid) en *Tanacetum vulgare* (Boerenwormkruid). Op 15 april 1993 zijn de eerste 249 bomen in de leeftijd van 15 tot 25 jaar geplant. Deze waren afkomstig van Copijn Groenekan. De 250^e boom is geplant door de Commissaris van de Koningin, Dr. Jan Terlouw. Deze bomen maken geen deel uit van de collectie. Kort hierna werd de schrijver van dit artikel gevraagd om als vakman toe te treden tot het stichtingsbestuur en om de collectie op te bouwen. Inmiddels bevat de collectie zo'n 170 verschillende Linden. Tuinarchitect Harry Esselink uit de Achterhoek heeft in 1995 de tekening van het arboretum gemaakt op basis

van het oorspronkelijke model van Prof. Dr. Wybe Kuitert uit Wageningen. In 1993 ging de eerste boom al de grond in. Na 10 jaar intensieve arbeid en groei, heeft het arboretum een dusdanige ontwikkeling doorgemaakt dat is besloten tot een officiële opening. Op donderdag 18 september 2003 werd het lindearboretum officieel geopend door Jan Kamminga, Commissaris van de Koningin in Gelderland. De heer Kamminga plantte de naar hem vernoemde *Tilia platyphyllos* 'Kamminga'.

Onder de genodigden was namens de Nederlandse Dendrologische Vereniging ook dendroloog Dr. Piet de Jong aanwezig.

In het Nationaal Lindearboretum treft u in het natuurlijke gedeelte aan: het handels assortiment, de botanische collectie en autochtoon materiaal.

In het cultuurgedeelte bij de ingang vindt u cultuurdragers zoals een grote berceau (boog), daklindes, Linden in haagvorm geknipt en een 65

De Linde heeft hartvormige bladeren en is gewijd aan Freya, de Germaanse godin van de liefde, gerechtigheid en vruchtbaarheid. Freya woonde in de linde en zij zorgde ervoor dat de bloemen zo heerlijk geurden dat geliefden, daardoor aangetrokken, elkaar onder de linden een trouwbelofte deden. Velen geloofden, dat de Linde de bliksem op afstand hield. De Linde zou de mensen beschermen tegen het kwaad. Vroeger werd onder de Linde vaak recht gesproken. Vandaar dat linden vaak op markante plaatsen stonden, bijvoorbeeld op het dorpsplein.

Tilia is afgeleid van het Griekse 'ptilon' wat 'veer' of 'vleugel' betekent en dat slaat op het spatha, het schutblad, van de bloemtuil.

Tilia hoort tot de familie van de Tiliaceae. Het geslacht kent ruim 30 soorten bladverliezende bomen afkomstig uit Noord-Amerika, Europa en Azië. Het zijn meestal grote, rijk bloeiende bomen. Linden laten zich heel goed snoeien en vormen tot knotlinden en leilinden. Bij veel boerderijen stonden leilinden die fungeerden als zonnenscherm en om de verf te beschermen tegen de felle zon.

Het regeneratievermogen van linden is enorm groot, ze kunnen honderden jaren oud worden. Er zijn linden met een stamomvang van wel acht meter en meer dan 40 m hoogte. Bij speciale gelegenheden wordt er vaak een Linde geplant. Bijvoorbeeld bij het huwelijk van Prinses Beatrix en Claus von Amsberg en bij geboortes van leden van het koninklijk huis.

jarige moerpol. Er worden de komende tijd nog leilindes, knotlindes en een grote etagelinde geplant.

Het onderhoud wordt onder deskundige leiding door vrijwilligers gedaan.

Vanaf 1996 werden er elk voorjaar en elk najaar linden op het arboretum geplant.

Nu alleen nog in het najaar omdat er al zo'n groot sortiment staat.

De eerste jaren hebben roofvogels veel toppen van de bomen vernield door er op te gaan zitten. De toppen braken waardoor deze steeds opnieuw aangebonden moesten worden. De roofvogels kiezen een hoge plaats uit om daarvandaan hun prooi te zoeken. Dat zijn vaak de toppen van jonge bomen. Om beschadiging van de bomen te voorkomen zijn in de toppen tonkinstokken gebonden die een stuk boven de toppen uitsteken. Hiermee wordt voorkomen dat een roofvogel op de toptak gaat zitten waardoor deze afbreekt. Regelmatig moest een vervangende tak als top

dienen.

De Linde komt van nature in het grootste deel van Europa voor. In Amerika komt de Linde van nature voor tot Centraal Mexico en in Azië tot het noorden van Indochina. Europese soorten zijn: *Tilia cordata*, *Tilia platyphyllos*, *Tilia tomentosa* en de hybride van *Tilia cordata* en *Tilia platyphyllos*, de *Tilia xeuropaea*. Van deze Europese soorten treft u heel veel cultivars op het arboretum aan.

Omdat het sortiment zo uitgebreid is, is dit verdeeld in groepen. Van een groep zijn de soort, cultivars en selecties bij elkaar geplant. Bij de meeste bomen staat een kunststof paaltje met naam-bordje.

De groepen zijn:

Tilia americana (Amerikaanse linde)

Tilia cordata (Kleinbladige linde of Winterlinde)

Tilia xeuropaea (Hollandse linde)

Tilia platyphyllos (Grootbladige linde of Zomerlinde)

Tilia tomentosa (Zilverlinde)

Aziatische linden

Deze staan in een groep bij elkaar en zijn gecombineerd met selecties van het toenmalige Proefstation De Dorschkamp.

Voorbeeld: *Tilia henryana*.

Een uit China afkomstige Linde met opvallend getand blad. Als het blad uitloopt is het bronskleurig. Bijzonder is, dat deze Linde veel later bloeit dan andere Linden, in augustus, september en regelmatig ook nog in oktober.

De Stichting Lindenarboretum Winterswijk is de collectiehouder van de Nederlandse Planten Collectie *Tilia*. De Nederlandse Planten Collecties zijn referentiecollecties die zoveel mogelijk soorten en cultivars van een bepaald geslacht of plantengroep laten zien. De collecties moeten voldoen aan de eisen van de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen.

Informatie

Website: www.lindenarboretum.nl

Voor vragen of voor rondleidingen kunt u contact opnemen met Jan van den Brandhof, Dorpsstraat 2, 6672 LC Hemmen. Telefoon: 06-29550620.

Aanplant *Tilia mongolica*, selectie 'Hongarije', december 2010

Foto: Jan van den Brandhof